

Kaupunginhallitus 04.09.2023 § 229

§ 229

Vuoden 2023 toinen osavuositarkastus ja siitä johtuvat toimenpiteet (osittain Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Jyrkkä Maria
Skyttä Samuli
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto

1
merkitsee liitteenä olevan vuoden 2023 toisen osavuositarkastuksen tiedoksi

2
merkitsee liitteenä olevan Espoon kaupungin konserniraportin tiedoksi

3
merkitsee vuoden 2022 arviointikertomuksessa esitettyihin huomioihin
annetut selvitykset tiedoksi

4
merkitsee tiedoksi vuoden 2023 talousarvioon liittyvät pöytäkirjamerkinnot

5
merkitsee tiedoksi raportin valtuustoryhmien toiminnan tukemisesta

6
hyväksyy seuraavat määrärahojen lisäykset

Konsernihallinto, Tietohallinto, aineettomat hyödykkeet
investointimäärärahan lisäys 2 500 000 euroa

Kaupunkiympäristön esikunta, maanhankinta, maa- ja vesialueet
investointimäärärahan lisäys 4 000 000 euroa

Tilapalvelut -liikelaitos, osakkeet ja osuudet
investointimäärärahan lisäys 16 500 000 euroa

Käsittely

Esittelijän kokouksessa tekemät muutokset on huomioitu pöytäkirjassa.

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

1. Vuoden 2023 toinen osavuositiedote

Asukasmäärän kasvu jatkuu edellisvuoden tasolla

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Espoon väestö on kasvanut koko Suomen kunnista suhteellisesti eniten. Tammi-heinäkuussa väestö kasvoi 4 826 hengellä ja väkiluku ylitti heinäkuun lopussa 310 000. Väestönkasvu jatkuu siten nopeana edellisvuoden tapaan ja kuluvan vuoden väestönkasvun arvioidaan olevan noin 8 400. Väestö on kasvanut kaikissa ikäryhmissä, mutta erityisesti 30–49-vuotiaiden osalta.

Työttömyyden lasku on pysähtynyt

Kesäkuun 2023 lopulla työttömien osuus työvoimasta oli Espoossa 9,2 prosenttia eli hieman korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Koko maan työttömyysaste oli 10,0 prosenttia.

Neljä vuotta aiemmin, jolloin koronapandemia ei vaikuttanut työllisyystilanteeseen, työttömien osuus työvoimasta oli Espoossa 8,4 prosenttia. Työttömyysaste on siten vielä olennaisesti korkeampi kuin koronapandemiaa edeltävinä vuosina.

Käyttötalouden tasapaino heikkenee - toimintatuotot pienenevät ja toimintakulujen ennustetaan ylittävän talousarvion

Yleinen talouden epävarmuus heijastuu toimintatuottojen kertymään. Ulkoisten toimintatuottojen ennustetaan alittavan talousarvion merkittävästi. Suurimpana yksittäisenä tekijänä on maanmyyntituotot, joiden ennustetta kuluvalle vuodelle on alennettu 18,3 milj. euroa.

Vaikka ulkoiset tulot näyttävätkin kaupunkitasolla ylittävän talousarvion, on huomioitavaa, että olennaisena tekijänä ovat saadut projekti- ja hankerahoitukset. Nämä tulot, kuten myös sopimusrakentamisesta saatavat tulot, aiheuttavat vastaavien kulujen syntymisen. Tästä syystä on keskeistä tarkastella toimintakatteen kehitystä sekä huomioida mahdolliset investointipuolella syntyneet kulut.

Toimintakate onkin muodostumassa lähes 26 milj. euroa talousarviota heikompana. Ulkoiset toimintakulut ovat ylittymässä erityisesti kasvun ja oppimisen toimialalla, erityisesti henkilökustannusten osalta. Myös työmarkkinatuen kustannuksiin varattu määräraha on ylittymässä. Ennusteita tarkennetaan syksyn edetessä.

Vanhojen verovuosien tilitykset ja palkkasumman kehitys nostavat kuluvan vuoden verotuloennustetta

Verorahoitusta (verot ja valtionosuudet) on kertynyt kuluvana vuonna 811 milj. euroa. Valtiovarainministeriö on nostanut vuoden 2023 verotuloennusteita, jonka pohjalta on tehty muutokset myös Espoon verotuloarvioon. Verotuloennustetta korotettiin osavuositiedote 1:n yhteydessä 27 milj. eurolla.

Aiemmilta verovuosilta on kertynyt korkeimmilla tuloveroprosenteilla ja yhteisöveron jako-osuuksilla maksuunpantuja verotuloja, jotka nostavat valtakunnallisesti verotilityksen tasoa vuonna 2023. Ensi vuonna vanhojen verovuosien positiivinen vaikutus poistuu, jonka takia ensi vuoden verotulot ovat olennaisesti kuluvaan vuoteen pienemmät.

Vanhojen verovuosien tilitysten lisäksi verotuloihin on vaikuttanut myös kunnallisverossa palkkasumman ja työeläkkeiden kehitys. Huolestuttavaa on kuitenkin yhteisöveron kehitys, jonka arvioita on heikennetty valtakunnan tasolla selvästi viime osavuositarkastuksen jälkeen. Kesästä alkaen yritykset ovat alentaneet maksettuja ennakkoveroja, mikä näkyy yhteisöveron tilityksissä. Tämän kehityksen vaikutusten arviointia Espoolle tarkennetaan syksyn aikana.

Espoon verorahoitus on hyvin pitkälle valtionosuusriippuvainen. Yli 30 prosenttia verorahoituksesta koostuu valtionosuuksista, jotka eivät kehity samassa suhteessa verotulojen kanssa tai asukasmäärän ja siten palvelujen järjestämisen kanssa.

Tulosennuste heikentynyt keväästä - poikkeuserät nostavat ennustetta

Rahoitustuottoihin arvioidaan kirjautuvan 9 milj. euroa talousarviota enemmän. Tuottoennuste johtuu investointirahastossa tehdyistä rahastomyynneistä, jotka ovat kertaluonteisia eriä. Rahastojen tuotot ovat vaihdelleet 1,2 prosentin ja 2,5 prosentin (markkina-arvoin) välillä.

Tuloksen ennustetaan huhtikuun tilanteessa toteutuvan 175 milj. euron tasolla eli 16,4 milj. euroa talousarviota parempana. Ennusteeseen liittyy vielä paljon epävarmuuksia, mikä näkyy myös siinä, että tulosennuste on heikentynyt 15 milj. eurolla viimeisen kvartaalin aikana.

Investointien kokonaismääräksi ennustetaan 342 milj. euroa. Alkuvuoden toteumassa ei vielä näy kaikki alkuvuoden käyttöomaisuuskirjaukset, minkä takia toteumatiedot näyttävät pieniltä.

Toimitilarakentamisen joissakin hankkeissa on ajoitussiirtymää ja hankkeille varattuja määrärahoja ennustetaan siirtyvät seuraavalle vuodelle. Kuluvan vuoden arvioita tarkennetaan tulevissa ennusteissa.

Uutta lainannostovaltuutta on budjetoitu kuluvalle vuodelle 51 milj. euroa. Talousarviolainaa ei ole nostettu alkuvuonna, johtuen kaupungin kassan hyvästä likviditeettitilanteesta. Tämän hetken arvion mukaan vuoden 2023 lainannostovaltuutta ei tarvitse käyttää.

Taloudellisesti kestävä Espoo – tuottavuus- ja sopeutusohjelman toteutuminen

Vuodelle 2023 on asetettu tuottavuustavoitteeksi 19,3 milj. euroa, tuottavuustavoitteet sisältyvät talousarvioon. Tilanteessa 31.7.2023 ennustetaan vuoden loppuun mennessä toteutuvan 17,3 milj. euroa. Ennuste on heikentynyt 1,6 milj. euroa vuoden ensimmäisestä osavuositarkastuksesta.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman teemoissa ja toimenpiteissä suurimmat ennustetut alitukset liittyvät tulopohjan vahvistamiseen -1,6 milj. euroa, kasvu ja oppi kokonaisuuteen -1,2 milj. euroa ja digitalisaatioon -1,0 milj. euroa.

Vajaa kahdeksankymmentä prosenttia toiminnan tuottavuutta parantavista toimenpiteistä ja projekteista ennustetaan toteutuvan suunnitellusti, 16 prosentissa toimenpiteistä on joitakin poikkeamia ja 4 prosenttia toimenpiteistä on punaisella eli niiden saavuttamisessa on suuria

haasteita. Osa vuodelle 2023 asetetuista tuottavuustavoitteista toteutuu tulevina vuosina.

Taloudellisesti kestävä Espoo –tuottavuus- ja sopeutusohjelman toteuttaminen on välttämätöntä kaupungin ja konsernin talouden kestävän tasapainon saavuttamiseksi ja sote-uudistuksen tuomiin muutoksiin sopeutumiseksi.

2. Tulostavoitteiden toteutuminen

Vuodelle 2023 on asetettu yhteensä 26 kaupunkitasoista tulostavoitetta. Tulostavoitteista 15 arvioidaan toteutuvan. Kahden tulostavoitteen osalta arviointia ei voida vielä tehdä. Tulostavoitteista yhdeksän ei arvioida toteutuvan kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Tulostavoitteiden toteutumisesta haastaa erityisesti Suomen yleinen elinkeinomarkkinoiden tilanne, josta syystä työllisyyskehitys kääntynyt huonompaan suuntaan. Samalla rakentaminen on hidastanut ja sitä kautta vaikuttaa Espoon kasvutavoitteisiin. Myös Venäjän hyökkäyssodan aiheuttama poikkeustilanne vaikuttaa polttoaineiden saatavuuteen ja hidastaa energian osalta tavoitteiden saavuttamista. Yleinen kansallinen ja kansainvälinen tilanne ei kuitenkaan selitä kaikkia poikkeamia tulostavoitteissa ja korjaavia toimenpiteitä suunnitellaan tehtäväksi.

3. Espoon kaupungin konserniraportti

Espoon kaupungin konserniraportti ajalta tammi-kesäkuu 2023 sisältää Espoo-konsernin merkittävimpien yhteisöjen talouteen ja toimintaan liittyvät olennaiset tiedot.

Valtuusto on asettanut vuoden 2023 talousarviossa Espoon konserniyhteisöille yhteensä 31 tavoitetta. Vuoden 2023 toisen vuosineljänneksen toteumatietojen perusteella tavoitteista arvioidaan toteutuvan 24 kappaletta. Kuuden tavoitteen toteutumisesta ei vielä voida arvioida, tai tavoitteiden arvioidaan toteutuvan osittain. Seuraavan tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta: Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) vesi- ja jätehuollon toimivuuden parantaminen.

4. Talousarviomuutokset

Investoinnit

Aineettomissa ICT-investoinneissa on 2,5 milj. euron määrärahan lisästarve. Lisästarve johtuu pääosin JoTo ja DigiOne järjestelmistä. Joton osalta kyse on aikataulun muutoksen aiheuttamasta maksupostin siirtymästä vuodelle 2023. DigiOne ylityspaine johtuu Vantaan johtaman yhteishankkeen raportoinnista kustannusnousuista. Edellä mainittujen järjestelmien ylityspaine on kokonaisuudessaan 3,6 milj. euroa, jota on saatu kuitenkin sopeutettua aineettomien investointien sisällä 1,1 milj. euroa kehittämisen uudelleen aikataulutuksella tai kokonaan lykkäämisillä. Näin ollen aineettomat investoinnit ennustetaan ylittävän hyväksytyn talousarvion sopeutuksien jälkeen 2,5 milj. euroa.

Maanhankinta on ollut alkuvuonna vilkasta ja siihen varattu 7 milj. euron määräraha on jo sidottu. Loppuvuodelle olisi tarve saada 4 milj. euroa lisämäärärahaa. Lisämäärärahatarve kohdistuu erityisesti yleisten alueiden hankintaan (noin 2,2 milj. euroa) ja Espoon Asunnot Oy:n kanssa tehtäviin

kiinteistöjärjestelyihin (noin 1,8 milj. euroa). Kustannuksiltaan merkittäviä yleisten alueiden hankintoja on kolme kappaletta.

Tilapalvelut-liikelaitos

Kaupunginhallitus päätti 19.12.2022 Kiinteistö Oy Tapiolan Louhen osakekannan osto-oikeuden käyttämisestä nykyisen terveystieteiskeskuskiinteistöä koskevan sopimuksen mukaisesti. Osakkeiden hankintameno, varainsiirtovero sekä muut hankintamenot ovat yhteensä 16,5 milj. euroa. Hankintaan ei ole erillistä määrärahaa vuoden 2023 talousarviossa. Päätöksen selostustekstissä todetaan, että tarvittava määrärahamuutosesitys tehdään vuoden 2023 osavuositarkastusten yhteydessä

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Osavuositarkastus 2_2023
- 2 Konserniraportti tammi-kesäkuu 2023
- 3 Toimialojen vastaukset arviointikertomukseen 2022
- 4 Vastaukset vuoden 2023 pöytäkirjamerkintöihin
- 5 Valtuustoryhmän toiminnan tukeminen_1.1. - 31.7.23

Oheismateriaali

Tiedoksi